

לקונטע שיערות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנתם מענדל

שניאורסאהז

מלינאוויטש

ג ת

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

770 איסטערן פאז'קוויי

ברוקלין, ניו

שנת המשת אלפים שבע מאות וששים לבריאה

לעילוי נשמות

מרת ביילא זעלדא

בת הרה"ח ר' יעקב עי"ה

חאגין

נפטרה ו' מייח תרצ"ט

*

נדפס עי"י משפחתה שיקחי

שעד צתה לא הקפידו על זה (לפי שדרים בין הגוים?) כולל גם הזהירות בנוגע לחזון דקידוש לבנה — שמצינו בזה חילוקי מנהגים: אחר ג' ימים למועד¹⁰, אחר ז' ימים למועד¹¹, וכמוצאי שבת¹², „אם ליל מוצאי שבת הוא קודם י' בחודש . . . אבל אם הוא אח"כ איך ממתניין עד מוצאי שבת, שמא יהיו כ' לילות או ג' או ד' עננים ולא יראו הלכנה ויעבור הזמן¹³“, וכפרט במדינות שרגיל יותר שהשמים מכוסים בעננים, וכפרט כימות החורף¹⁴ — ונהרא נהרא ופשטי¹⁵, וככל מקום ומקום לפי ענינו (ובמקום שיש שאלה וספק יעשו כהוראת רב מורה-הוראה שעל אחר).

ועוד ועיקר — קידוש לבנה מתוך כוונה מיוחדת למהר ולזרז ולפעול תיכף ומיד ביאת דוד מלכא משיחא, ע"י ההוספה בדרגה ובקשה על הגאולה, כסיום וחומם קידוש לבנה: „ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם אמר“.

(משיחות ש"פ נת, ד' מרדשוון תשנ"ב)

- 9) ראה מג"א שם סק"ד.
- 10) ראה ט"ז שם סק"ג.
- 11) שו"ע שם ס"ד, ובסידור אדו"ק ע"פ המבנה אזי לקדש הלכנה עד אחר ז' ימים למלד" (ראה כארוכה הגהות כ"ק אדו"ק (בסידור תורה אור רמב, א"ב, ובסידור עם דמ"ח שכ"א א"ב), שער הכולל פל"ג ס"ב, וש"ע).
- 12) שו"ע שם ס"ב.
- 13) רמ"א שם.
- 14) ראה הגהות כ"ק אדו"ק ושער הכולל שם, שמטעם זה לא היה הצ"ע מקפיד (כימות החורף) להמתין עד אחר ז' ימים, אבל פשוט שחילוק בזה באם דרים במדינה (כד"כ) מאדשי החורף אינם מעוננים.

נח

הקריב ע"ג המזבח, הרי, „בה"ז דקאתי שדא ב"י מומא בניב שפתים ואמרי לה בדרקין שבציו, דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא“ (כ"פ פ"ש"י: לדידהו לא הוי מומא להקריב לגבה כבמה ידדהו אלא מחוסר אבר). ומדיק הלשון „לדידהו לאו מומא הוא“ (לא) — „לאו פסול הוא“ וכי"ב, משמע, דגם אצל ב"ב הפסול דמחוסר אבר הוי מפני השם דבעל מוס"ג, אלא דאצלם רק „מחוסר אבר“ נחשב „בעל מוס“ (וכשאינו חסר אבר נחשב תמימ), משא"כ לדידן גם „בדקין שבציו“ הוי מומא.

ויש לכאור זה ע"פ משנה במ"א באורד, שיש כמה דרגות ואופנים בענין השלימות והתמלמות, וע"ד דרשת רז"ל¹⁰ עז"פ"י, „שנה תמימה“ — „להביא את חודש העיבור“, דאף שגם שנה פשוטה נקראת שנה¹¹ (שלימה) שלא חסר בה מאמה, מ"מ אינה „שנה תמימה“, שתואר זה הוא רק לשנה מעורבת שיש בה י"ג חודשים, והיינו לפי שהתואר „תמימה“ מורה לא רק על שלילת חסרון, אלא על

א. גרסינו במס' זבחים: „עד שלא חקם המשכן הבהמות מותרות כ"י והכל כשרין ליקרב, בהמה חי' ועוף זכרים ונקבת תמימין ובעלי מומין טהורין . . . דאמר קרא: ויבן נח מזבח לה' ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל עוף הטהור . . . לאפיקי מחוסר אבר . . . שנאמר לבני נח: . . . ומכל החי מכל בשרי אמרה תורה הבא בהמה שחזין ראשי איבריין שלהי“. כלומר, אף שלב"ב ליבא איסור הקרבת בעל מום כשמקריב בכמה (ועד"ז במק"כ בנות שלפני מ"מ), יש איסור¹² הקרבת מחוסר אבר.

ולכאורה משמע, דבעל מום ומחוסר אבר הם ב' שמות ואיסורים שונים, ד"מומין פירושו כל פגמה שהיא, עד שיש מום שאינו מחמת חסרון אבר אלא רק שינוי לגבי אבר רגיל, משא"כ מחו"ס אבר פירושו כמשמעו, חסרון.

אבל נ"ל דאינו כן, ע"פ דיוק ל' הש"ס (במפורד דקמצא ובר קמצא), דכאשר שלח הקיסר קרנן לישאל ל-

- 8) ראה גם ל' רש"י תורה (ו' א ד"ה בני נח) ב"ע נצטור מלקריב מחוסר אברי . . . אבל על מום אחר לא כתיב, הרי ש"ממין (תמימין) הם שם א', ולהצ"ח גם מלי חזיל (כדלדון סו' ב), בעל מום דעברתו פסולה . . . כשהוא שלם ולא כשהוא חסר" (לא, בשוה"א בעל מום).
- 9) ראה לק"ש ח"ל ע' 45 ואילך. וראה גם לק"ש ח"ת ע' 29 ואילך. ועוד.
- 10) ערכו לא, א (במשנה).
- 11) בה"ב כ"י ל'.
- 12) ראה ר"ז נדרים סג, א במשנה (כשם הרש"א), שו"ת נוכ"י מהד"ק אדו"ק ס"ב.
- 13) או שנת החמה (ראה דעת רבי במשנה ערכו שם ובפרשי רש"י פישתו ת' יד).

- 1) ספ"ו ב — ספ"ו א.
- 2) פישתו ת' כ (שם: תעוף).
- 3) ראה גם ע"ז ת' ב, א, ירושלמי — פסחים פ"ט ה"ה: מליה פ"א ה"א: סוטה פ"ט ה"ה — וקח"ו ופי"ש שם.
- 4) פישתו ג' י"ט.
- 5) ראה חז"ה מנין — ע"ז ת' ג, ע"כ ובגליון רש"י שם. משנה למלך ה"ל, פלפי" פ"י ה"ז (ד"ה דע שמה שח"צ).
- 6) ולהצ"ח דפסול מום הוא רק „מאבריה“, משא"כ מחוסר אבר (ראה בבורח לפ" א, רמ"ס הל' איסורי מומה פ"ב ה"א, מ"ח שוה"ב לקמן ע"ף ב).
- 7) גיטת נ"ו א.

מן העיוני, ולא כל העוף. ולפיז יש מקום לומר, דדיו "מנות" לא נאמר כלל בעוף, וכפשוטו לשון הכרתי²², אין תמות . בעופות", אלא שיש לימוד מיוחד למעט מחוסר אבר גם עוף (וכפי שהאר"י במנחת חנוך²³, ועיי' גם ה- נפק"מ להלכה).

אבל הרמב"ם ברור דבר, דהא שמ- חוסר אבר פסול בעוף הוא (לא מפני הלימוד ד"מן העוף", אלא לפי "שאין מקריבין חסר כלל", שד"ן זה (א) אינו מיוחד בעוף אלא הוא כלל בכל קרבן, (ב) גלמד (כמ"ש הרמב"ם לפני²⁴), מ- מ"ש²⁵, "חנתיים יהיו לכס", היינו שגם הפסול דמחוסר אבר בעוף יסודו בדין "חמור²⁶".

- 21 ויקרא שם.
- 22 קידושין שם. וש"נ חז"ל ופירש"י שם.
- 23 מעות רפ.
- 24 פ"ב הי"א.
- 25 פיתום כה, לא. — ועיי' מנח"ז זה שכתב הרמב"ם כתב זה, אך שבש"ס (ככרות לפי א) הוא הכתוב דאמר (כפ, כא), "חמס יהי' לרצו", כי הכתובים דפי, אמר לא כאי בעוף, כמ"ש הרמב"ם כא (רפ"ג, והוא מקריב אבר שם, ט), שלא נאמר תמים וכו' אלא בהמה בלבד", ולכן הביא הכתוב דפיתום.
- 26 וכן משמע בלח"מ לרמב"ם שם פ"ג הי"ג. עיי'.
- ה"ג. וצ"ע במניח שם שכי בלעז הרמב"ם, דמחוסר אבר פסול בעוף אינו מטעם תמיס. . . אלא מלימוד

1 רואה מניח מצוה חלה שחמורץ קושיית חכמים (הל' הוצח פ"י ח"ג) בדברי הרמב"ם (שם) דאין חמורין פוסלין במגלה ערופה ואעפ"כ טריפה פוסלת, דלמא השמיט הרמב"ם פסול מחוסר אבר (כמ"ד בירושלמי מוטה שבהמה ג' שפסול בחייה) גבי טריפה) ... דפסול מחוסר אבר פסול ואינו כגמל חמור, כיון דמחוסר אבר אינו מטעם חמור דמי

תמלמות ושלילמות נוספת (שגם בלעדה אין הדבר חסר).

ושני ענינים אלה מציינו בענין הקרי- בנות (דישראל) גופא, ובלשון הרמב"ם²⁷ "מ"ע להיות כל הקרבנות חמורין ומוב- חרין", שהם ב' דינים שונים, ד"תמלמתי" היינו שהקרבן צ"ל שלם, ועוד זאת, שצ"ל "מובחר" (ממחר נדרנסים²⁸), וכמבואר ברמב"ם²⁹, התנאים הנדרשים שהקרבן יהי' "מובחר" (אף שגם בלעדים אינו בעל מום).

ולפיז יש לומר, שעדיז הוא החילוק בין קרבנות דישראל וקרבנות ב"ב: בקרבנות דישראל (לאחר מ"ת) נדרשת שלילמות ותמלמות יחידה, שגם פגם (או שינוי) בהאבר עצמו נחשב כחסרון ומום: משא"כ לגבי השלילמות ותמלמות שבי- קרבנות דב"ב (וכן בקרבנות דר"ע דקודם מ"ת), הרי רק מחוסר אבר הרי נגזר מום (היפך השלילמות) ואילו מום ופגם בה- אבר עצמו, ללא מומא הוא³⁰.

ב. בדרך זו יש לכאר דברי הרמב"ם³¹ גבי קרבן עוף, שכתב: "אין המומין פוסלין בעוף. . . שלא נאמר, תמים זכר אלא בהמה בלבד, כד"א במומין קטנים אבל עוף שיבש גפו או נסמית עינו או נקטעה רגלו אסור לגבי המזבח שאין מקריבין חסר כלל".

ותה דין זה (שמחוסר אבר פסול גם בעוף) ילפינן בגמ"ס³² (וכן בתו"כ³³) מ"ש

- 14 ריש ה"ל אסורי מזבח.
- 15 פ' ראה יב, יא.
- 16 שם פ"ב הי"ח.
- 17 שם רפ"ג.
- 18 אמר כה, ט.
- 19 קידושין כד, פ"ב. — והוא גם ברוח"ס כפירוש של ודחמס פ"ז מ"ה.
- 20 ויקרא א, יד. והוא כפירש"י עז"ח שם.

דורנו בחיים חיותו בעלמא דין, על אחת כמה וכמה לאחרי שעברו כמה עשיריות שנים, יותר מארכיעים שנה ש"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואתנים לשמוע³⁴.

ועאכ"כ כשנה זו — ה'חשני"ב — שהר"ת שלה (לאחרי ובהוספה לשנה שלפני, ה'תנש"א, הי' תהא שנת נפלאות אראנו) "הי' תהא שנת נפלאות בה", ו"נפלאות בכל", "בכל מכל כל" (בגמטריא, קנ"ז³⁵), שכולל כל הענינים כולם (נוסף לכך שהאות ב' היא אות השימוש לכל הענינים), ולכל לראש וכעיקר ה"נפלאות" דהגאלה האמיתית והשלילמה, "כימי צאחך מארץ מצרים אראנו נפלאות³⁶". הרי כודאי וכודאי שככר כלו כל הקיצין, וכבר עשו תשובה, ועכשיו אין הדבר תלוי אלא במשיח צדקנו עצמנו

* * *

כשעושים חשבון-צדק כסיומו של השבוע הראשון לעבודת בעולם בשנת ה'תשנ"ב, "הי' תהא שנת נפלאות בה", וכאם למסקנא שאין הדבר תלוי אלא במשיח צדקנו עצמנו — צריך הדבר להתחדש בתוספת זהירות והידור בקידוש לבנה, "שהם עתידים להתחדש כמותה³⁷, כגאלה האמיתית והשלילמה ע"י דוד מלכא משיחא, "דוד מלך ישראל חי וקיים³⁸".

וכפרטיות יותרי:

לכל לראש — להזהר ולהשתדל יותר בקידוש לבנה, כנגידם חשוכים ונאים, ברחוב ובכרוב עם הדרת מלך³⁹, גם באותם מקומות

- 2 תבוא כט, ג.
- 3 ראה כ"ב טו, פ"ב וא"ל.
- 4 ראה חידושי חת"ס שם.
- 5 מלכה ג, טו.
- 6 נוסח ברכת קידוש לבנה (סתהדרין מ"ב, א).
- 7 ר"ה בה, א.
- 8 פרטי הדינים דקידוש לבנה — ראה כטו"ש אר"ח סתכ"י, וכני"כ שם.

מור.

והדגשה יתירה בכה"ל — בנוגע לחשכו-צדק כשנת פרשת נח בשנה זו:

ובהקדמה — שכיון שהעיד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שכבר סיימו כל עיני העבודה, כולל גם צחצוח הכפתורים, ועומדים מוכנים „עמדו הכו כולכם“ לקבל פני משיח צדקנו, הרי מסקנת החשכו-צדק (חשכו-צדק דייקא, חשכו אמיתי) שעושים בימינו אלה, היא, שתיכף ומיד ממש צריכה לבוא הגאולה האמיתית והשלילה כפועל ממשו
 ובפרטיות יותר:

גם כשידע אינני בנפשי מעמדו ומצבו שיש אצלו ענינים הצריכים תיקון, אין זה כסתירה ח"י לעדותו של נשיא דורנו שכבר נשלמה העבודה ועומדים מוכנים לקבל פני משיח צדקנו, כי העבודה דכללות בני" במשך כל הדורות שצריכה להיות בזמן הגלות כדי לבוא להשלימות הגאולה (שתלוי) „מעשינו ועבודתנו (דכלל זמן משך הגלות" — נסתיימה ונשלמה, ואין ניאור והסבר כלל על עיכוב הגאולה, ולכן, גם אם חסר בעבודתו של הפרט כמשך הזמן שמתעכבת הגאולה מאיזו סיבה שתהי, ח"י ענין פרטי שבוודאי צריך לתקנו ולהשלימו, אבל, אין זה גורע ח"י בגמר ושלמות „מעשינו ועבודתנו" דכלל ישראל שעומדים מוכנים להגאולה, וכיון שכן, גם התיקון והשלימות דהפרט היא כנקל יותר, ומתוך שמה, בידיעו שתיכף ומיד ממש באה הגאולה האמיתית והשלילה.

... ואם הדברים אמורים בזמנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא

(1) תניח רמל"ח.

מביא קרבן ערוף). והנה גדר ענין ה-
 עשירות אינו רק מילוי החסרון (שאצל
 העשיר לא חסר דבר) אלא היא שלימות
 נוספת. במחל"א²⁸ גבי מצות צדקה, די'
 מחסורו²⁹ אתה מצווה עליו לפרנסו, ואי
 אתה מצווה עליו לעשיר, זאת אומרת,
 דאי שחייבים למלא כל חסרונו של
 הענין [עד ד' אשר יחסר לו]³⁰ כולל אפילו
 סוס לרכבו עליו ועבד לרוץ לפניו³¹,
 אם הוא בן טובים³² הראוי לכך. מ"מ
 אין חיוב להעשיר, הרי שעשירות היא
 שלימות נוספת, יותר ממילוי החסרון.

ולכן, גבי קרבן ערוף (קרבן ענין) רק
 מחוסר אבר הרי בגדר חסרון, הסותר
 לענין התמימות, ואילו פגם קטן „לא הרי
 מומא" והקרבן הוא ככלל „תמימים יהיו
 לכם": ורק בקרבן בהמה, קרבן עשיר,
 גם פגם קטן מוציא מכלל „תמימים".

ג. ע"פ נקודה זו, דוה שסתם מום
 (שאין בו חסרון אבר) לא הרי פסול
 בקרבנות זקודם מ"מ (וכן לאחר מ"מ
 בקרבן ערוף דישוראל), אינו לפי שאין
 בהם דין תמימות, אלא לפי שדרגת
 השלימות והתמימות הנדרשת בהם אינה
 נפגמת ע"ש סתם מום —

יש ליישב (ע"פ פנימיות הענינים)
 קושיית החוס"ש³³ על לשון הש"ס בהא
 דמכשיר ר' עקיבא³⁴ בעלי מומין ד'אם"³⁵
 עלו לא ירדו, שהוא רק „בדוקין שבנין
 הואיל וכשירין בעופות"³⁶. וכי החוס'
 "קשה דאיכא כמה מומין דלא פסלי

28. כהבת סו"ב.

29. פי ראה סו"ב.

30. ובדום עו, ב ד"ה תבא.

31. ובדום פו, א — במשנה.

32. רש"י שם.

33. לי תשי"ס שם סו"ב. וכן לעיל שם סו"ב.

ועוד.

וע"ש צ"ע, דכיון שגם קרבן ערוף הוא
 ככלל „תמימים יהיו לכם", מהי ההסברה
 שאינו כדון „תמימים" השולל בעל מום?
 וע"פ הנ"ל יש לומר, שס"ל להרמב"ם,
 שאין בעל מום ומחוסר אבר ב' שמות
 נפרדים, שרק חד מיניהו (מחוסר אבר)
 ישנו בעות, אלא שגדר התמימות הנדרש
 בערוף שולל רק מחוסר אבר ולא סתם
 מום (ע"ד הנ"ל גבי קרבנות בנין וקרבנות
 שלפני מ"מ)³⁷.

ויש לומר בהסברת הדבר:

קרבן בהמה הוא קרבן עשיר לגבי
 קרבן ערוף (כדון קרבן עולה ויורד, שדל

אחר מו הערוף, והרי ברמב"ם לא הובא הלימוד
 ד"מו הערוף, ומלשנו, שאין מקריבו חסר כללי
 מוכח להפך, כנפיש.

27. ויחל שרהמב"ם סיל, שהלימוד ממו הערוף
 הוא רק גילוי מילוא שלא נמשט ערוף לגמרי מדון
 תמות (ני"ד מ"ש בתורה חל קדושתו שם. חדרה
 מין הגיל הערה 5. חדרה ושפסיה שריון בסמוך.)
 ולהעיר מפרש"י בכ"ס (נחמ"ס — לה, ב ד"ה
 וכשירין, סו"ב ד"ה נסמיה פה, ב ד"ה הואיל וכן
 בערוף משום, המוכיחו נא לשחתו" (מלאכי א' ח').
 ונברר המשו עליו כחוס' (נחמ"ס לה, ב ד"ה אלא: שם
 סו"ב, ריש ע"ג ד"ה ישנפסיה) משי"ס הג"ל דלמד
 ממו הערוף" ואצ"ל.

בשוף פסול.

אבר כבו תרצו בתפוס"ש שלא הוצד

הרמב"ם לפוס' מחוסר אבר כי נזמנו בתכ"ש

מסריפ"פ (משנה) רמח להמב"ם שם, ע"פ חז"ן יא'

אז ועוד. ולהעיר בסמיתא תפוס' לדינשמי שם ח"י

השסתא הרמב"ם ד' תואר ונלי דחמנא בניגדה

להכשיר בה מחוסר חמדי לחוסר אבר. ויחוס' ע"ש

המבוא בפני"ס [אלא ששם כ' זה לפוס'ש בודות

הרמב"ם דגם לבי' מחוסר אבר כחו כמו בעל מום,

כיון שהרמב"ם לא הביא בידיבורו פסול מחוסר אבר

לבי' עומד שהענין גם תמידיז מניה דפו שם], וצ"ע.

ואצ"ל.

מחשבת בני איש" לקרב את כל החזות והחזים שלי, אל הקודש ברוב הזא".
והו שאצל בני, דוקין שבני" אינם בגדר מום, כי אצל בני לא נדרש ענין הראי באלקות.

ביאר הענין:
אצ"פ שגם אצל בני ישנו ענין ה-אמונה כבורא עולם, דקרב ל" אלקא דאליקייא, מ"מ, יש חילוק עיקרי בין האמונה דב"ע והאמונה דבני" ועד של-כמה דייעות⁴⁵ לא הוזהרו בני על ה-שיתוף.

ונקודת החילוק היא: אצל ישראל, ענין האמונה הוא מוצאה מזה שיש בהם, חלק אלקה ממעל ממש"י, ש"ה, אחד מאירי"י בנפשוי, וכיון שאין יסוד הא-מונה במציאותו של המאמין (שכלו והכ-נתו) אלא זה ש"ה, אחד מאירי" ומגלה בנפשו, הרי מוכן, שבו מתגלה אמונתו אחדותו של הקב"ה, ה" אחד" ו"אין עוד מלבדו"י: משא"כ אצל בני, שאין אצלם נשמה קדושה, הרי כל אמונתם באלקים היא מוצאה מתפיסתם והשגתם באלקות, וכיון שהיא מיוסדת על מציאותם, לכן אין אמונה זו שוללת (בהכרח) מציאות אחרת (או אפילו שליטה אחרת) מלבד הקב"ה, ומהא טעמא לא הוזהרו על השיחות כי האמונה הנודשת מהם (כפי יכולותם, שאין בהם, חלק אלקה ממעל

[שאינו מחוסרי אבר] ואמאי נקיט דוקין שבני, וכן בגיטין? [בספור דקמאז ובר קמאז] היה מצוי למישיד מומא במקום אחר" (ולא כדלקין שבני או בני שב-תום דקמאז) ונשאר במקשיא⁴⁶.

וע"פ הג"ל יש לומר, שברגמא זו מרמו הש"ס, שהחוכו הפנימי של השלי-מות הנוספת שנתחדשה ע"י מ"ח בענין הקבנות, שבלגלה נשלל, "כל מום" (בקרבו בהמה דישראל) שייר לענין הראי דוקא⁴⁷.

ד. ויובן זה ע"פ מ"ש בחנוכה"י ב-שורש טעם המצוה "שיהי' כל קרבן תמי"ם", "עם מה שהקדמנו. בענין הקר-בנות על צד הפשט שהם לעורר ולכוין מחשבת בני איש אל הקודש ברוב הוא, כי האדם מתמפל כבח מעשיו, על כל ראי על כל פנים להיות הקרבן בלי מום, כי מחשבות בני אדם לא ינתחו ולא יתפשטו במין הפחות כמו בחשוב, כי הלכנות יתעוררו בחשוב ובשלם במינו יתרי".

ויש לכאור זה בעומק יותר ע"פ דברי הכהני"י בפירוש לשון קרבן, שהוא מ-לשון קירוב, וענין הקרבנות "הוא קירוב הכחות והמדות" להקב"ה. ועפ"ז יש לומר, דזה שקרבן צ"ל "תמי"ם בלי מום, הרי זה לפי שזה צריך "לעורר ולכוין

34) וראה חז"א מורש"א גיטין שם ע"ד המוסר.

35) ולעיל שם לה, סעיף ד"ה אלא תי' ד-שא' מומין פסלי מדרבני" ואכ"פ.

36) בהבא לקמו ראה תי"א תשא בהוספת (ק"א, ד, מאמרי אומרי האמצעי תשא (ע' תרלד ואילך) אודות תשא (ע' איתמדת. ועוד), סומ"צ להצ"ע

מצות מצות השקל (סח, סעיב ואילך).
37) מצות רפח.

38) ויקרא א, ט. - והוא פס' הבריר סי' קט (מג).

והלימוד בענינים אלו ה"ז הכנה שונאמ"ו כי מלאה הארץ דעה את ה' קרובה ל"אחתים" הזמ" ש"הוי"ם ישראל כמים לים מכסים".
(משוחות יר"ד שבט תשרי"ג, י"ט בסלו תשי"ב)
לקוי"ש תל"ה ע"י 24

60) ל' הרמב"ם במים וחותם ספרו.

61) ישע"י י"א ט.

... ידוע אשר אין משיבין על הדרוש (כפי יונה חלק ב סימן קס"ה) כפי" כנהוג בענינים כגון אלו אענה גם אני חלקי וידוע מר"ל (פרושלמל סוף ברכות) פיסטיא דאר"ייתא טכין.

לסימו א"י עז"כ צדיק ה"י בדורותיו, ודן"ן"ל כזה משא"כ בזרזו של אברהם, והקשה וכו' הקשה כתי"ש, שה"י כשמת נח ה"י אברהם בן נח"י. - מיל כזה דהכונה בדורותיו כדור שלג, היינו שהוא הפרנס שלו ומנהיגו ופלסון ר"ל דור ופרסויו וכ"י (ויק"ד פס"י) ...

א) בחוברת עזרת לאסת. תמו"ל.
ב) ראה גם לקישוי ח"כ ע"י 13 ואילך. תמו"ל.

(מסכת כ"ז תשרי, תשי"ז)

מחשבת בני איש" לקרב את כל החזות והחזים שלי, אל הקודש ברוב הזא".
והו שאצל בני, דוקין שבני" אינם בגדר מום, כי אצל בני לא נדרש ענין הראי באלקות.

ביאר הענין:
אצ"פ שגם אצל בני ישנו ענין ה-אמונה כבורא עולם, דקרב ל" אלקא דאליקייא, מ"מ, יש חילוק עיקרי בין האמונה דב"ע והאמונה דבני" ועד של-כמה דייעות⁴⁵ לא הוזהרו בני על ה-שיתוף.

ונקודת החילוק היא: אצל ישראל, ענין האמונה הוא מוצאה מזה שיש בהם, חלק אלקה ממעל ממש"י, ש"ה, אחד מאירי"י בנפשוי, וכיון שאין יסוד הא-מונה במציאותו של המאמין (שכלו והכ-נתו) אלא זה ש"ה, אחד מאירי" ומגלה בנפשו, הרי מוכן, שבו מתגלה אמונתו אחדותו של הקב"ה, ה" אחד" ו"אין עוד מלבדו"י: משא"כ אצל בני, שאין אצלם נשמה קדושה, הרי כל אמונתם באלקים היא מוצאה מתפיסתם והשגתם באלקות, וכיון שהיא מיוסדת על מציאותם, לכן אין אמונה זו שוללת (בהכרח) מציאות אחרת (או אפילו שליטה אחרת) מלבד הקב"ה, ומהא טעמא לא הוזהרו על השיחות כי האמונה הנודשת מהם (כפי יכולותם, שאין בהם, חלק אלקה ממעל

34) וראה חז"א מורש"א גיטין שם ע"ד המוסר.

35) ולעיל שם לה, סעיף ד"ה אלא תי' ד-שא' מומין פסלי מדרבני" ואכ"פ.

36) בהבא לקמו ראה תי"א תשא בהוספת (ק"א, ד, מאמרי אומרי האמצעי תשא (ע' תרלד ואילך) אודות תשא (ע' איתמדת. ועוד), סומ"צ להצ"ע

מצות מצות השקל (סח, סעיב ואילך).
37) מצות רפח.

38) ויקרא א, ט. - והוא פס' הבריר סי' קט (מג).

ממה שראו בדברי האגדות המשמשות את הדעות: "הסכר שיש הרמב"ם, דאע"פ שהיו "גדולים וטובים" שסברו שהקב"ה הוא "גוף ובעל תמונה" וח"י לקרומם בשם "מז", מא"מ, לאחר שנמגלו ונתפרסמו הכתובים וכו' בספרי גדולי ישראל, שאי אפשר לומר כן ושהוא מסתיר לאחדות השם (כמו שבאר הרמב"ם בהלכות יסודי התורה⁵⁶) א"כ מנחה הסוכר כן מפי משמעות פשוט המקראת או ממה שראה בדברי אגדות, הרי הוא בגדר "מ"י".

ועד"כ הוא בענינו דלאחר שנתגלה בפנינו התורה הפירוש האמיתי באחדות השם, אשר אין שום מצאות בלעדי ית', הרי מי שאינו מאמין בזה ה"י בדקות דדקות ענין של כפירה באחדות ית', וכנ"ל — שאין להביא שום ראיה מתורה שבדורות שלפני גילוי פנימיות התורה לא ה"י ידוע פירוש זה באחדות השם, וא"כ הרי אפשר שאמנה בהשם יכולה להיות בשלילתם גם כלי ידיעה זו כ- אחדות השם, כי לפני התגלות זו בעולם אין בהעדר ידיעה זו שום פגם ח"י"ל; אבל לא ידע, כאשר, "הכל עשה יפה בעתו"⁵⁷ ונתגלתה פנימיות התורה, כולל גם האופנים העמוקים שבהבנת אחדות ית', ההולכים ומתגלים מדור לדור, הרי זה חוב על כאו"א מילרל ללמד ענינים אלו ולהאמין בהם⁵⁸.

56 פ"א היו וא"ל.
57 ועד קודם שמעבר הלה, הרי באחרי ד"י יסי הגילוי אלו בשם עוף כחצב (חולץ קטן, א"ר ע"ד פ"ד ע"ב ענינים.
58 קהלת ג, יא ובמ"ד שם (לענין תמינת התורה), והיא בארובה לקישי ח"י (ע' 206 וא"ל).
לענין גילוי פנימיות התורה בורות האחרונים דק"א. (ע' 59) ראה גם לקישי תפ"ח ע"ל 17 לענין כליות החיוב דלמד פנימיות התורה בורות אלו.
59 ה"ל תשובה פ"ג ה"ז.

נתגלה בפנימיות התורה אופו עמוק יותר באחדות ית' (מיוסד על ביאור הזוה"ק בענין ה' הוא האלקים⁵⁹) עד שלא רק שאין לשום דבר איזו שליטה שהיא מלבדו ית', אלא עוד זאת, שאין שום מציינות מלבדו⁶⁰ (זהו הפירוש ב"אין עוד מלבדו", שאין שום מציינות בלעד ית') עד ש"אין עוד"⁶¹ (וכוה גופא, במשך הדורות, מתגלים מזמן לזמן בפנימיות התורה אופנים עמוקים יותר, בהבנת ענין אחדות ה' בדקות יותר).

ואע"פ שקודם שנמגלתה הבנה זו באחדות ה' לא שייך לומר שהערך הידיעה בזה הוא ענין של חסרון ופגם ח"י וח"י, מ"מ, לאחר שכבר נתגלו בעולם כתובים אלו בפירוש האמיתי באחדות השם, הרי מי שאינו לומד ומאמין בהם ה"י פגם באמונתו בהשם, וה"י בדקות דדקות ענין של כפירה⁶² באחדות השם.

ועד"כ שמצינו ברמב"ם שפסק ל- הלכה⁶³ ד"האמר שיש שם רבון אחד אבל שהוא גוף ובעל תמונה" ה"ה מ"ן, והראב"ד השיג, "ולמה קרא לזה מ"ן וכמו גדולים וטובים ממנו הלכו בזה המתשבה לפי מה שראו במקראות ויותר

52 וראה פ"ה א, הובא נתי' כסמ"צ להצ"ע מצות אחדות ה' ועד.
53 ראה תניא פ"ב (פ' כ), סמ"צ להצ"ע שם פ"ג, וב"מ — וראה גם שלי"ה בתחלתו בית המיוחד (כ"מ ע"ב), ועד.
54 ואמתו שם ל"ט, וראה תניא שם (בסוף העמוד), ובמ"א נתי' החדוש כ"א ע"ד, ע"ל, אין עוד מלבדו", וא"כ.
54 ראה בזה (בפולגות הרמב"ם והראב"ד) פ"ד שער א, פ"ט, נתי' במאמר אדתי' — ענינים (ע' שלה וא"ל), תקיע (ע' נג"ד), וראה לקישי ח"י (ע' 205 וא"ל).
55 ה"ל תשובה פ"ג ה"ז.

הרא"י כאלקוה, הרי "דוקן שבעי . . לא מומא האו"י".

[ועד"כ בכ"מ עצמם, דמי שהוא בתח"י לת העבודה, כמצב של "עני" — אין עני אלא בדעתו — וחסר אצלו הדעת כ- אלקות באופן של "הואות לדעת", באופן של רא"י — אין דוקן שבעי (בעוף) נחשב אצלו כמ"ם.

ולא ידע, גיטא, כיון שהגילוי דמי'ת פעל גם על כ"מ, עד שקיזם ז' מצות ב"נ צ"ל, "מפני שצוה בהו הקב"ה בנדרת . . על ידי משה רבינו⁶⁴, לכן גם אצלם שייך ע"כ טע"ן ענין אמונה זו, והוא שבי"ע יכול להביא קרבנות ע"ג מזבח שבביתו⁶⁵ (דישראל⁶⁶), ואי קרבנו צ"ל תמים ממי⁶⁷].

ו. והנה כשם שהוא גענין גילוי אחדות ה' במ"ש, שע"כ נשלל ענין ה'- שיותר (א"י שבמצב דקודם מ"ת (וכן כ"מ אחר מ"ת), גם האמונה באופן ד"אלקא דאלקויה" אין בה פגם) — ע"כ הוא אחר מ"ת, שבענין אחדות ה' גופא

47 לחצ"ר, שאע"פ שבניטין שם הובא לענין כ"מ) גם האופן דמ"ם, בניב שפתי" (ור"מ בקרבן עוף דישראל הזנוגה כשי"ם כ"מ היא רק, בלוקין שבענין) — מ"מ, בדושי"ם תי"ל (תורה 56) נבאר החילוק בין ישראל ובני רב ענין הדוגמה דלוקין שבענין, ענין הרא"י כאלקות.
ולכאורה י"ל דהו דושי"אל מביא רק הזנוגה ד"דוקין שבענין, כי בישראל, גם במצב של "עני" בדעת אפ"ל רק חסרון ברא"י כאלקות ולא תורה מזה, משא"כ בניב יתנו מצב שה"י חסר (בנוכח התנתיב) בניב שפתי"ם ומ"מ לא נחשב מ"ם וצ"ע.
48 דורים מא, רע"א.
49 רמב"ם ה"ל מלכים פ"ח.
50 חולין ג', ב, רש"י, תרי"ג אמר כ"מ, ית.
פירש"י אמר שם כ"מ.
51 תמורה ג', א, רמב"ם ה"ל אסור מזבח פ"א ה"ז, פירש"י אמר כ"מ, ים.
43
44
45 והרי רא"י היא כתיבתה (ראה לעיל הערה פ"א ח"י פ"א ח"י).
46 תניא פ"א ח"י.

ממשי"ת) היא רק שהקב"ה, הוא אלקא דאלקויה".

ה. והנה החילוק בין שני אופנים אלו, הוא כמו וע"ד החילוק בין כ' החושים דשמיעה ורא"י: גדר רא"י הוא שהדבר הנראה מתגלה ומאיר כמו שהוא אל האדם הראה, היינו שאין תפיסת הדבר הנראה לפי גודלי הראות, אלא שהדבר הנראה מאיר אליו: משא"כ שמיעה היא מרחוק, וכאשר האדם שומע אודות דבר מסוי"ם, הרי תפיסתו בהדבר היא ע"י ששומע פרט אחר פרט, וע"כ מצטייר בשכלו הדבר, ומוכח, שאין זה גילוי הדבר כמו שהוא, אלא לפי תפיסת שכלו והבנתו.

וכן הוא בענין האמונה, דאצל ב"נ, שאין ה' אחד" מאיר ומתגלה אצלם, אלא שכיכולתם להגיע לאמונה בה' ע"י הכחות שכליות וכו', הרי זה גדר של "שמיעה" ואילו אצל ישראל, שה' אחד מאיר"ם, בנפשם, הרי ענין האמונה אצלם הוא בגדר "רא"י".

וזהו גם הרמז בלשונו השי"ם, שהדוג- מא למום שאינו פוסל בקרבנות קודם מ"ת (וקרבנות ב"נ אחר מ"ת בבמה ש- להם) היא מומם, "בדוקין שבענין", כי ענין הרא"י כאלקות נפעל בישראל (בפיסקא) בשעת מתן תורה, כמ"ש⁴⁴, "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מ- לבדו", "הראת ממש, ברא"י חושיית⁴⁵, ולכן, כאשר בני" מקריבים קרבן להשם, נדרש אצלם שעבודת ההקדשה תה"י ככל הכחות והחושים, גם חוש הרא"י, רא"י כאלקות. משא"כ בני" שאין אצלם

43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59